

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-75>

УДК 37.013.74

Гупал М.О.

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті розглядаються аспекти удосконалення навчального процесу з вивчення іноземної мови у зв'язку з модернізацією вищої освіти в Україні. Обґрунтовується актуальність питання про необхідність змін форм організації навчального процесу при вивченні іноземної мови. Визначається поняття "дистанційне навчання", проаналізовані основні дистанційно-освітні технології, як можливість широкого доступу до ресурсів Інтернету, як засоби реалізації ефективної взаємодії викладача і студентів та ефективність їх використання та недоліки. Вказані шляхи подолання труднощів, які можуть відчувати студенти при вивченні іноземної мови з використанням дистанційного навчання. Доведено, що при вивченні будь-якої дисципліни ефективність засвоєння матеріалу залежить від чітко організованої самостійної роботи. Закріплення і відпрацювання вивченого матеріалу повинні здійснюватися студентами самостійно, враховуючи специфіку іноземної мови. При правильно організованій самостійній роботі студенти мають можливість розвивати всі види мовної діяльності (читання, говоріння, письмо, аудіювання), підвищуючи таким чином рівень володіння іншомовною комунікативною компетенцією, що є кінцевою метою навчання іноземної мови. Ефективне дистанційне вивчення іноземної мови реалізується завдяки зусиллям двох учасників – вчителя та учня. У дослідженні обґрунтовується статус викладача (т'ютора), трансформація його ролі в процесі навчання.

Ключові слова: Інтернет, освіта, дистанційне навчання, технології, викладач, наставник, компетентність, підхід, навички, самоосвіта.

Hupal Maryna

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING IN THE STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE

Summary. The article considers aspects of improving the educational process of learning a foreign language in connection with the modernization of higher education in Ukraine. The urgency of the question of the need to change the forms of organization of the educational process in the study of a foreign language is substantiated. The concept of "distance learning" is defined, the main distance-learning technologies are analyzed, as the possibility of wide access to Internet resources, as a means of implementing effective interaction between teacher and students and the effectiveness of their use and shortcomings. There are ways to overcome the difficulties that students may experience when learning a foreign language using distance learning. It is proved that in the study of any discipline, the effectiveness of learning the material depends on a clearly organized independent work. An attempt is made to analyze the feasibility of the development of the profile component, the involvement of interactive learning and the formation of the motivational component; use of regional material in classes. The role of students' independent work in the process of learning a foreign language is revealed. Types of activities that contribute to the formation of motivation and autonomy of students are discussed. Consolidation and practice of the studied material should be carried out by students independently, taking into account the specifics of a foreign language. It is noted that with proper organized independent work, students have the opportunity to develop all types of language activities (reading, speaking, writing, listening), thus increasing the level of mastery of foreign language communicative competence, which is the ultimate goal of learning a foreign language. Effective distance learning of a foreign language is realized through the efforts of two participants – a teacher and a student. The study substantiates the status of the teacher (tutor), the transformation of his role in the learning process: the relevance of the function of the teacher as the main source of information is constantly lost. The article emphasizes the status of the teacher as an organizer, consultant, supervisor and expert of the student's independent work; his teacher-mentor functions are preferred to regulatory ones. The role of "supervisor" is minimized. The importance of his organizational skills remains high.

Keywords: Internet, education, distance learning, technologies, teacher, mentor, competence, approach, skills, self-education.

Постановка проблеми. В умовах глобальних змін в політичному і економічному житті суспільства володіння іноземною мовою стає критерієм оцінки готовності випускника до професійної діяльності. Знання іноземної мови забезпечує здатність діяти в сучасному інформаційному середовищі, отримувати професійно значущу інформацію із аутентичних джерел, впевнено спілкуватися з представниками зарубіжних фірм. Саме тому формування іншомовної

комунікативної компетенції студентів сьогодні – актуальна задача вищої школи.

Сучасний компетентісно-орієнтований підхід в освіті визначається великою автономністю студентів при вивченні мови.

З'явилося багато можливостей для отримання нових професійних навичок та досвіду: існує безліч міжнародних програм обміну та стажування. Це підвищує шанси спеціалістів на досягнення успіхів у сфері кар'єри. Саме тому основне зав-

дання сучасної вищої школи – підготовка студента до взаємодії з мультилінгвальним та полікультурним світом.

У всіх розвинутих країнах проходять інтенсивні процеси інформатизації освіти. Розробляються шляхи підвищення результативності загальної освіти, витрачаються великі кошти на розробку і впровадження нових інформаційних технологій.

У зв'язку з цим все більшу роль в модернізації освіти відіграє дистанційне навчання як найважливіший компонент нової системи відкритої освіти. Воно дозволяє викладачеві і студентам взаємодіяти на відстані і відображає всі компоненти навчального процесу (мету, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), але реалізуються специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, які передбачають інтерактивність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У всіх розвинутих країнах навчання спрямоване на самоосвіту, саморозвиток, уміння самостійно добувати відповідну інформацію, визначати проблеми і шукати шляхи їх рішення.

Ідеальна система навчання формує у студентів бажання навчатися; забезпечує кожного студента індивідуально адаптивними навчальними посібниками, дає можливість занять за індивідуальним графіком, безперервно оцінює результати навчання. При цьому використовується ряд можливостей радіо, телебачення, сучасних комп'ютерних технологій, а програми для вищої дистанційної освіти уже розроблені більше, ніж в 30 країнах світу. Розвиток дистанційної освіти в Європі приходить на 70 роки минулого століття, коли створювався ряд університетів відкритого типу для дистанційної освіти. На сьогоднішній день кожна країна Європи має навчальні заклади, які займаються саме реалізацією програм дистанційної освіти, методи яких відпрацьовані на професійному рівні. Найцікавіші ті програми, які використовують новітні інформаційні технології, комп'ютери і мультимедіа, супутникове цифрове телебачення і мережеві технології.

Проблеми та перспективи розвитку дистанційної освіти розглядали у своїх публікаціях зарубіжні дослідники (Д. Кіган, Дж. Кірслі, Р. Кларк, М. Мор, Л. Портер, М. Сімонсон, Жидаль Р.Ф., Андреев А.А.) та вітчизняні автори (В. Волков, П. Борсук, С. Дичковський).

Публікації Ж. Аношкіна, В. Дугарциренова, А. Назаренко присвячені проблемам дистанційного вивчення іноземних мов («Дистанційне навчання іноземними мовами: принципи, переваги і проблеми»).

Питання інтеграції стаціонарної та дистанційної форм роботи розробляла Є. Полат («Нові педагогічні і інформаційні технології в системі освіти»). А. А. Андреев у своїх дослідженнях визначив ключові особливості дистанційного навчання («Вступ до дистанційного навчання»).

Але, незважаючи на велику кількість досліджень цієї теми, деякі аспекти залишаються недостатньо висвітленими, зокрема, поєднання аудиторних та on-line занять, педагогічні технології дистанційної освіти і дистанційного навчання, трансформації ролі викладача (тьютора) в навчальному процесі.

Виділення невирішених раніш частин загальної проблеми. Освіта трансформується в більш гнучкий і динамічний процес навчання. Це безпосередньо пов'язано з впровадженням нових цифрових технологій. В процесі даної трансформації сформувався розвиток взаємодії між викладачем і студентами.

Неможливо сказати, що ці нововведення вже повністю готові, оскільки деякі моменти знаходяться на стадії розробки. Перша проблема полягає в професійній підготовці викладачів.

Успішне дистанційне навчання починається зі впевненості викладачів у тому, що їх здібностей достатньо для вивчення всіх технологій та успішного їх використання.

Масова підготовка викладачів в області інформаційних технологій буде сприяти розвитку дистанційного навчання.

В процесі дистанційного навчання студенти стикаються з цілим рядом перепон у вигляді індивідуальних особливостей, умов навчання, уміння користуватися комп'ютерними технологіями та Інтернетом.

На сьогоднішній день не існує дистанційних програм, які б враховували ті чи інші індивідуальні особливості кожного студента. І, мабуть, створити такі індивідуальні програми неможливо.

Наступна проблема полягає в обмежених обсягах впровадження інформаційних технологій в навчальні заклади. Це потребує величезних ресурсів – часу і коштів, великого спектру навчальних програм, методичних рекомендацій, інструкцій, посібників, прикладів дистанційних занять.

Навчальні заклади, які прийняли рішення використовувати дистанційне навчання, повинні володіти всім необхідним обладнанням. Від якості підготовленості навчальних закладів залежить можливість якісного дистанційного навчання.

Відсутність єдиного освітнього стандарту в дистанційному навчанні – це ще одна проблема. Це пов'язано з тим, що більшість педагогів не бажають працювати по чужій програмі. Та і автори не завжди з бажанням надають свої доробки. Саме тому необхідні єдині стандарти, хоча б в основних моментах навчання.

Які б якісні зміни не відбувалися, завжди можна знайти і проблеми, адже деякі технології знаходяться ще на стадії розробки.

Мета статті. Головним завданням даної статті є висвітлення актуальних проблем вивчення іноземних мов дистанційним способом навчання; визначення поняття «дистанційне навчання», спираючись на дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених; розгляд основних технологій дистанційного навчання та перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу. На даному етапі розвитку наукових знань одним із ключових питань методики викладання іноземних мов є використання інформаційно-комунікативних технологій в процесі навчання (ІКТ далі).

Однією із основних сучасних методик навчання з використанням ІКТ вважається дистанційне навчання. Не дивлячись на багаторічний вітчизняний і зарубіжний досвід з теорії і практики дистанційного навчання, загальне визначення цього поняття відсутнє. Таке положення справ можна вважати нормальним. Численні визна-

чення підтверджують актуальність і новизну на-
правлень дослідження дистанційного навчання.

Дуже часто дистанційну освіту і дистанційне на-
вчання використовують в одному розумінні. Тому
спочатку треба визначитися з цими поняттями.

Навчання – це цілеспрямований, систематич-
ний, організований процес озброєння знаннями,
уміннями, навичками, а освіта – це процес засво-
єння і результат цього засвоєння. Тому у нашо-
му випадку коректніше використовувати термін
«дистанційне навчання».

Існує багато визначень дистанційного навчан-
ня. Об'єднавши всі, дослідники цього питання
сформулювали основні аспекти: дистанційне на-
вчання – це синтетична, інтегральна, гуманіс-
тична форма навчання, яка базується на вико-
ристанні широкого спектру традиційних і нових
інформаційних технологій та їх технічних засобів,
які використовуються для постачання навчаль-
ного матеріалу, його самостійного вивчення,
діалогового обміну між викладачем і студентом,
причому процес навчання у загальному випадку
некритичний до їх розміщення в просторі і в часі,
а також до навчального закладу [9].

Якщо розглядати дистанційне навчання як
філософію, методологію, можна відзначити, що
люди давно прагнули організувати віддалену
освіту, навчання не лише в аудиторії, в присут-
ності лектора. В основі розвитку дистанційного
навчання лежить принцип розділення вищого
навчального закладу і студента.

Розвитку дистанційного навчання сприяє
і об'єктивна тенденція вищих навчальних за-
кладів до скорочення кількості аудиторних го-
дин і збільшення годин, які відводяться на само-
стійну роботу студентів. В силу інтерактивного
стилю навчання і оперативного зв'язку в дис-
танційному навчанні відкриваються можливості
індивідуалізації процесу навчання.

В останній час велику зацікавленість викликає
дистанційне вивчення іноземних мов – форма
вивчення з використанням комп'ютерних телекому-
нікацій, які отримали широке поширення у світі.

Мета дистанційного навчання іноземним мо-
вам – надання студентам можливостей засво-
єння основних та додаткових освітніх програм
безпосередньо за місцем проживання або тимча-
сового перебування. Для практичного втілення
дистанційного навчання при вивченні іноземної
мови важливо вирішити проблему організації
навчальної діяльності як кожного студента окре-
мо, так і групи студентів за індивідуальним гра-
фіком. Виходячи з цього графіку, повинна про-
водитися розсилка навчальних матеріалів або
організація доступу до інформаційних каналів.
Матеріали повинні включати:

- навчальну програму;
- навчально-методичні посібники;
- список літератури;
- завдання;
- контрольні питання або тексти для самопе-
ревірки до практичної роботи.

Ефективне навчання іноземним мовам по-
требує від викладача досконального володіння
мовою, а також професійної майстерності в орга-
нізації навчальної діяльності студентів. Процес
навчання реалізується завдяки зусиллям двох
його учасників – викладача і студента.

Специфіка навчання іноземним мовам, на
відміну від інших предметів, полягає у тому, що
потрібно сформувати новий стереотип мовлен-
невого спілкування додатково до рідномовного,
який вже є.

Важливим є вибір методів навчання, який за-
лежить від суспільних потреб. До сучасних мето-
дів навчання відносять:

- створення атмосфери, в якій студент почу-
ває себе вільно і зручно; стимулювання його інте-
ресів; розвиток бажання до практичного вживан-
ня іноземної мови;
- заохочення студента в цілому (його емоції
і почуття);
- стимулювання його мовних і творчих зді-
бностей;
- активізація студента, визначаючи його го-
ловною діючою персоною в навчальному процесі;
- навчання студента працювати над мовою
самостійно;
- передбачення різних видів робіт: індивіду-
альних, групових, колективних, стимулюючи ак-
тивність, самостійність та творчість.

Бажаючи навчатися повинні самі уміти добу-
вати необхідні знання. З цією метою необхідно
використовувати дидактичні властивості, які
представлені новими інформаційними техноло-
гіями, а саме:

- підготовку, збереження, обробку і друк ін-
формації;
- демонстрацію інформації на екрані дисплея;
- зв'язок з будь-якими відповідними банками
і базами даних;
- прийом і передачу інформації з комп'ютера
на комп'ютер;
- синхронний обмін інформацією.

У відповідності з теорією діяльності, навчати
будь-якому виду діяльності можна лише у ході
виконання цієї діяльності.

Можна зробити висновок, що при вивченні
іноземних мов необхідно організувати самостій-
ну дію студентів (причому кожного) в тому виді
мовної діяльності, якому їх навчають. Якщо
навчають читанню, то кожному необхідно на-
дати можливість читати. При навчанні мов-
ленню – кожному треба надати можливість го-
ворити, виражати свої думки іноземною мовою.
При навчанні аудіюванню кожен повинен мати
можливість слухати іноземну мову.

Відомо, що в основі навчання будь-якому виду
мовної діяльності лежать слухо-моторні нави-
чки, тому обов'язково необхідна усна практика
при формуванні умінь будь-якого виду мовної ді-
яльності.

Навчання в режимі онлайн в основному спря-
моване на розвиток умінь і навичок усного іншо-
мовного спілкування. Але не слід забувати про
формування умінь і навичок в таких випадках,
як читання і письмо, аудіювання текстів.

З метою розвитку умінь і навичок аудіюван-
ня ми підбираємо і відправляємо студентам різні
аудіоматеріали, посилання на YouTube.

При виборі аудіотекстів і розробці завдань
слід мати на увазі такі фактори:

- по-перше, вибір навчальних матеріалів
повинен мати комунікативну доцільність, що
є основою для моделювання навчальної ситуації
і складання контрольних завдань для оцінюван-

ня якості умінь слухати і розуміти аудіотекст на іноземній мові;

– по-друге, необхідно враховувати ступінь реальної комунікативної орієнтованості при розробці завдань для моделювання ситуації опосередкованого спілкування;

– по-третє, велике значення має виховна освітня цінність пропонованих матеріалів.

Тексти для аудіювання повинні бути комунікативно цінні, відповідати освітнім інтересам, бути професійно-орієнтованими.

Письмові домашні завдання повинні відправлятися на e-mail або на Skype.

Не можна забувати і про необхідність формування граматичних, лексичних навичок, постійно удосконалювати фонетичні навички (постановку вимови все ж таки правильніше здійснювати під безпосереднім керівництвом досвідченого педагога). Для цього необхідна відповідна практика і система вправ.

На будь-якому рівні навчання максимум уваги приділяється усному мовленню. Спроби говорити іноземною мовою починаються з перших занять. Нова лексика, нові граматичні конструкції вивчаються і запам'ятовуються в процесі спілкування.

Письмові завдання і прослуховування відео-і аудіозаписів виконуються в якості домашньої роботи, щоб заощадити час на заняттях.

В процесі проходження дистанційного вивчення курсу будь-якої іноземної мови викладач стежить за успіхами і робить акцент саме на тих навичках, які потребують особливої уваги.

Грамматика потрібна всім, але її ніхто не хоче вчити. Тому правила треба пояснювати доступною мовою, використовувати зрозумілі приклади.

При вивченні іноземної мови 50% результату залежить від самостійної роботи і виконання домашніх завдань. Їх треба підбирати відповідально, щоб не були тягарем. Викладач з'ясовує, який обсяг домашніх завдань оптимальний для кожного студента.

Розглянемо основні форми дистанційного навчання, які можна використовувати при вивченні іноземної мови.

Розвиток Інтернету та інших віддалених технологій додало масу можливостей для дистанційного навчання і практики іноземної мови. Дистанційне навчання іноземної мови в наш час може втілюватися найрізноманітнішими способами – від дистанційних занять з викладачами по Skype до інтерактивних програм і тренажерів. Такі можливості, як перегляд фільмів і передач на іноземній мові, прослуховування радіо визначаються як мовна практика, а не навчання. Навчання і практика повинні взаємодоповнювати одне одного, але замінювати одне іншим було б неправильно. Навчання іноземною мовою є системним процесом, спрямованим на передачу певних знань або вироблення навичок. У свою чергу, практика іноземної мови – це можливість перевірки, розвитку і закріплення отриманого в ході дистанційного навчання.

Заняття з викладачами та носіями мови по Skype суттєво нічим не відрізняється від очних занять. Їх відрізняє лише форма проведення. В даному випадку слово «дистанційність» за змістом дорівнює поняттю «віддаленість» – людина сидить не перед вами, а знаходиться на ве-

ликій відстані. Це гарний спосіб для тих, хто консервативно налаштований в питаннях вивчення англійської мови або, спираючись на самостійні заняття, все ж потребує в живому контакті і регулярному викладацькому контролі.

Навчатися по Skype можна вдома, а викладач при цьому може знаходитися в будь-якому місці земного шару. Використання комп'ютера надає викладачеві можливості враховувати індивідуальні особливості студентів, організувати самостійні дії кожного із них. При цьому гарантується конфіденційність. Лише студент знає, які у нього помилки. Він не комплексує, що інші знають його результати. Таким чином, самооцінка студента не знижується, на заняттях створюється психологічно комфортна атмосфера. Навчання можна проводити з Веб-камерою і без неї. Це вибір двох: викладача і студента.

Із особистого досвіду можу сказати, що деяким студентам спочатку буває достатньо важко адаптуватися до умов навчання з веб-камерою, бо вони (як і викладач) постійно переймаються, як вони виглядають, що беззаперечно заважає подолати мовний бар'єр. На наш погляд, навчання без веб-камери дає кращий результат, оскільки дозволяє студенту глибше поринути у мовне середовище.

В залежності від побажань студентів заняття по скайпу може продовжуватися 60 або 90 хвилин. Заняття бажано починати з мовної зарядки, основна мета якої – ввести слухачів в атмосферу іноземної мови, створити робочий контакт з ними, налаштувати їх на робочий контакт з ними, налаштувати їх на спілкування у формі діалогу, наблизити даний етап заняття до природної ситуації використання іноземної мови. Мовна зарядка займає 10-15хвилин. Регулярне проведення зарядки дозволяє студенту оволодіти навичками діалогу, умінням задавати питання, загальні і спеціальні, коротко і лаконічно відповідати на них. Підвищується мотивація, забезпечується контроль знань.

При дистанційному навчанні широко використовуються Вебінари (онлайн конференції). Вони направлені на вивчення розмовної лексики за професійним спрямуванням і дуже актуальні для наших студентів, бо саме у вебінарах приймають участь кілька чоловік, іноді ціла група. Заняття побудовані у вільній або навіть ігровій формі. Кожен вебінар краще ділити на кілька тем.

Вебінар повинен відповідати вимогам:

– включати граматичні вправи, при цьому студентам чітко пояснюються правила, які підкріплюються прикладами із життя;

– кожне заняття з лексики чи граматики повинно включати перелік вправ, які викладач може надіслати студентові заздалегідь електронною поштою.

В ході вебінарів є можливість в режимі реального часу виправляти помилки в мові студентів та давати їм поради.

Більшість онлайн зустрічей відбувається за принципом «говорить один, слухають всі». Як правило, спікер презентує тему. Слухачі задають питання в онлайн чаті. При необхідності, якщо дозволяє обраний режим вебінару (кількість присутніх), спікер дає право голосу студентові. Заняття проходять інтерактивно у віртуальному класі. Можливе використання додаткових

програм, таких, як скайп, онлайн дошки або відеочату. Віртуальна кімната – це середовище, в якому викладач і студент спілкуються в режимі реального часу, при цьому вони обидва можуть користуватися загальною класною дошкою.

На відміну від занять лише по скайпу, віртуальний клас володіє безперечною перевагою: загальний віртуальний простір для студента і викладача. Кожен із них може редагувати дані, вносити зміни в режимі реального часу, що сприяє оперативному вирішенню проблем. Такі сервіси, як правило, охоплюють всі аспекти – аудіювання, читання, письмо і, звичайно, курси розмовної іноземної мови. Однак, проведення таких занять залежить від швидкості Інтернету учасників.

При дистанційному вивченні іноземної мови можна використовувати Веб-квести.

Веб-квести – це проблемне завдання, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси інтернету. Це формат заняття, орієнтований на розвиток пізнавальної, пошукової діяльності, на якому значна частина інформації здобувається через ресурси Інтернету. Вперше модель Веб-квесту була представлена викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 році. Сьогодні ця технологія використовується як найбільш вдалий спосіб використання Інтернету на заняттях.

Веб-квест дає можливість студентам ефективно використовувати інформацію, яку вони знаходять в мережі. Завдяки конструктивному підходу до навчання, студенти не лише добирають і упорядковують інформацію, отриману з Інтернету, а також скеровують свою діяльність на поставлене перед ними завдання. Ця технологія дозволяє працювати в групах (від 3 до 5 чоловік), розвиває конкурентність і лідерські якості.

Веб-квест – це дидактична структура, в рамках якої викладач удосконалює пошукову діяльність студентів, задає їм параметри цієї діяльності і визначає її час. Викладач перестає бути джерелом знань, але створює необхідні умови для пошуку і обробки інформації.

Індивідуальна робота над цим проектом полягає в тому, що кожен студент виконує свою частину: наприклад, теоретичне обґрунтування, практичну значущість, вибір конкретних прикладів, обґрунтування актуальності, формулювання висновків. Однак, групова діяльність над проектом має переваги, бо реалізуються дві цілі вивчення мови: комунікації і обмін інформацією.

Квести розвивають мислення, уміння порівнювати, аналізувати, класифікувати, мислити абстрактно; підвищують у студентів мотивацію до навчання.

Завдання основані на прикладах із реального життя, тому студенти сприймають цю інформацію як корисну для себе. Це підвищує ефективність навчання.

Результатом Веб-квеста є підготовка проекту, який оформляється у формі есе, комп'ютерної презентації, усного виступу на наукових студентських конференціях чи онлайн-конференціях.

Технологія Web-квесту має практичну значущість:

– формується і проявляється комунікативна компетенція;

– можливе оцінювання рівня сформованості компетентностей;

– у студентів формується мовна компетентність у вирішенні проблем, відбувається освоєння способів діяльності.

Характерні особливості Веб-квесту, що відрізняють його від інших технологій:

1) попереднє визначення ресурсів, в яких є інформація, необхідна для розв'язання проблем;

2) визначення порядку дій, які має виконати студент для одержання необхідного результату;

3) обов'язковий перелік тих знань, умінь і навичок, яких можуть набути студенти після виконання Веб-квесту;

4) визначення критеріїв оцінки виконаних завдань.

Розглянувши основні технології використання дистанційного навчання іноземній мові, залишається визначити роль викладача у цьому процесі.

Звичайно ми використовуємо термін «викладач», «учитель», тобто людина, яка навчає. В англійській мові існує такий еквівалент, як слово «teacher». Мається на увазі, що дана персона наділена відповідним авторитетом і навіть владою.

Таким чином, статус викладача носить авторитарний характер. Не можна однозначно сказати: добре це чи погано. В деякому сенсі подібний підхід дозволяє зберігати дисципліну, обходити фамільярність з боку студентів і зберігати інтерес до викладача як ключової фігури, яка регулює навчальний процес.

Розглядаючи роль викладача в процесі дистанційного навчання, треба віддати перевагу його функціям викладача-наставника, а не регулятивним. Роль «наглядача» зводиться до мінімуму. Саме тому логічно буде наділити викладача функціями наставника, який виступає в ролі порадики. Трансформується роль викладача у навчальному процесі: постійно втрачається актуальність функції викладача як основного джерела інформації – він перетворюється в організатора, консультанта, керівника і експерта самостійної роботи студента.

У такому випадку, більше підходить англійський термін «tutor». Так з'явився в науковій літературі термін «т'ютор», значення якого «особа, що веде індивідуальні або групові заняття з учнями, студентами, репетитор, наставник».

В дистанційному навчанні на перший план виходить ІКТ-компетентність викладача. Високою залишається значущість його організаторських здібностей.

ІКТ-компетентність викладача – не лише фактичні знання про функціонування і можливості інформаційно-комунікативних технологій в процесі навчання, а і уміння користуватися цими знаннями в процесі навчання іноземній мові.

Не можна відкидати на другий план і особистісні якості наставників, які можуть принести реальну користь. Творчий аспект діяльності т'ютера може проявлятися не лише в контексті заняття, але і при складанні навчальних програм і навіть сайтів.

Якщо викладач володіє необхідним рівнем знань і підготовленості, він сам може створювати ресурси, необхідні йому в процесі навчання.

Ідеальною є схема, коли студент особисто займається з новими матеріалами шляхом пізнання, звертаючись до викладача лише за допомогою у випадку виникнення проблеми. Інтернет в цьому випадку позиціонує як допоміжний механізм, який поєднує в собі як саму інформацію, так і засоби її обробки.

Викладач повинен виконувати наступні дії:

- формувати мотивацію у студентів;
- ставити перед ними відповідні цілі і задачі;
- передавати свої знання і досвід;
- організовувати діяльність;
- налагоджувати взаємодію між слухачами;
- вести контроль за процесом навчання;
- контролювати якість знань і професійних навичок.

Вектор розвитку сучасної освіти повинен бути орієнтований на розвиток особистості студента, його творчих і пізнавальних здібностей, на формування глибоких особистісних мотивів і стимулів на отримання найкращої освіти, яка є в сьогоднішні. При цьому одним із основних завдань викладача – навчити вчитись.

Висновки і пропозиції. Дистанційне навчання – це відносно нове явище в педагогіці, тому все ще мало використовується нашими навчальними закладами. Дистанційне навчання ефективно доповнює традиційну систему освіти,

надаючи студентам можливість вивчати те, що вони бажають, коли і де бажають. Іншими словами, дистанційне навчання спрямоване на організацію продуктивної самостійної роботи, навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Щодо дистанційного навчання в Україні, то експерти сфери вітчизняної освіти стверджують, що ця форма навчання ще повинна розвиватися, щоб стати самостійною, повноцінною. Елементи дистанційного навчання успішно використовуються у вивченні іноземної мови, насамперед, відкривають можливість спілкуватися з носіями мови. На жаль, на сьогоднішній день все ще існує нехватка навчально-методичного забезпечення для дистанційного навчання іноземній мові.

Широкого поширення в Україні дистанційне навчання набуде тоді, коли з'являться відповідні технічні можливості і гарні телекомунікаційні канали.

Подальше підвищення ефективності систем дистанційного навчання передбачає забезпечення максимальної інтерактивності. Вивчивши ключові моменти, дійсно можливо організувати якісне дистанційне навчання, яке буде повноцінним освітнім процесом і за результатами не буде поступатися очному навчанню. Дистанційне навчання надає можливість навчанню великої кількості людей, підвищує інтерес до навчання.

Список літератури:

1. Андреев. А.А. Вступление к дистанционному обучению. Москва, 1997. 120 с.
2. Ващенко В.Ю. Анализ развития Интернета и перспективы развития дистанционного обучения. *Збірник наукових праць. Сучасні тенденції комп'ютеризації процесу навчання іноземних мов.* 2006. № 4. С. 41–46.
3. Ващенко В.Ю. Дистанционное обучение: образование без границ. *Збірник наукових праць. Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка.* Харків-Луганськ : Стильіздат, 2006. С. 36–40.
4. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс : навчальний посібник / за редакцією В.М. Кухаренка. Харків : НТУ "ХПИ", 2001. 282 с.
5. Жидаль Р.Ф. Дистанционное обучение школьников. URL: <https://urok.1sept.ru> (дата звернення: 25.05.2020).
6. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции. URL: <https://bookap.info> (дата звернення: 27.05.2020).
7. Открытое и дистанционное обучение: тенденции, политика и стратегия/под редакцией Майкла Г. Мура. Москва : ИНТ, 2004, 139 с.
8. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Москва, 2000. 224 с.
9. Солдаткин В.И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. Москва : МЭСИ, 1999, 196 с.

References:

1. Andreev, A.A. (1997). Vstuplenie k distantsionnomu obucheniyu [Introduction to distance learning]. Moskva, 120 p.
2. Vashchenko, V.Yu. (2006). Analiz razvitiya Interneta i perspektivy razvitiya distantsionnoho obucheniya [Analysis of the development of the Internet and the prospects for the development of distance learning]. *Zbirnyk naukovykh prats'.* *Suchasni tendentsiyi komp'yuteryzatsiyi protsesu navchannya inozemnykh mov*, no. 4, pp. 41–46.
3. Vashenko, V.Yu. (2006). Distancionnoe obuchenie: obrazovanie bez granic [Distance Learning: Education Without borders]. *Zbirnyk naukovykh prats. Problemy suchasnosti: kultura, mystetstvo, pedahohika.* Kharkiv-Luhansk: Stylizdat, pp. 36–40.
4. Kukharenko, V.M. (ed.) (2001). Dystantsiyne navchannya. Umovy zastosuvannya. Dystantsiynyy kurs [Distance Learning. Terms of use. Distance course]: navchalnyy posibnyk. Kharkiv: NTU "KHPI", 282 p.
5. Zhidal, R.F. Distancionnoe obuchenie shkolnikov [Distance learning for schoolchildren]. URL: <https://urok.1sept.ru> (accessed 25 May 2020).
6. Leontiev, A.N. Potrebnosti, motivy i emocii [Needs, motives and emotions]. URL: <https://bookap.info> (accessed 27 May 2020).
7. Majkl G. Mur (2004). Otkrytoe i distancionnoe obuchenie: tendencii, politika i strategiya [Open and distance learning: trends, politics and strategy]. Moskva: INT, 139 p.
8. Polat, E.S. (2000). Novye pedagogicheskie i informacionnye tehnologii v sisteme obrazovaniya [New pedagogical and information technologies in the education system]. Moskva, 224 p.
9. Soldatkin, V.I. (1999). Distancionnoe obuchenie: sushnost, tehnologiya, organizaciya [Distance learning: essence, technology, organization]. Moskva: MESI, 196 p.